

บทบรรณาธิการ

การสร้างเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการสร้างเสริมสนับสนุนให้บุคคลมีการปฏิบัติและมีพฤติกรรมสุขภาพ ตลอดจนจัดการกับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ เพื่อให้ตนเองมีความสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากความเจ็บป่วย ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การสร้างเสริมสุขภาพเป็นหัวใจสำคัญของงานสาธารณสุขของประเทศ ทัดเทียมกับงานด้านการป้องกันโรค และงานรักษาพยาบาลผู้ป่วย

เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติได้รับรองวาระการพัฒนารายการที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 ซึ่งประกอบด้วย 17 เป้าหมายการพัฒนารายการที่ยั่งยืน โดยการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีเป็นเป้าหมายที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายย่อย 13 ประการ และเมื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายด้านสุขภาพนั้น ก็พบว่า งานสร้างเสริมสุขภาพเป็นแนวทางหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร (เป้าหมายโลกข้อ 3.6) หากปราศจากงานสร้างเสริมสุขภาพที่มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการขับขี่ยานยนต์ จำนวนการเกิดอุบัติเหตุก็คงไม่ลดลง ไม่ว่างานด้านการรักษาพยาบาลจะดีเลิศเพียงใด ก็ยากที่จะลดการเสียชีวิตลงได้ ในปัจจุบันแม้ว่างานด้านสาธารณสุขจะช่วยให้แม้วัยรุ่นปลอดภัย แม่และลูกมีสุขภาพดี แต่หากปราศจากงานสร้างเสริมสุขภาพที่ลดการตั้งครมร์ในวัยรุ่นลง ปัญหาที่เกิดจากท้องวัยรุ่น (เป้าหมายโลกข้อ 3.7) ก็คงลดลงไม่ได้ จากตัวอย่างที่ระบุนมา ทำให้เห็นบทบาทของงานสร้างเสริมสุขภาพในการพัฒนาประเทศไทยได้อย่างชัดเจน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ทำหน้าที่ริเริ่ม ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคมในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพมาตลอดเวลา 20 ปี นับว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมและผลักดันงานสร้างเสริมสุขภาพของประเทศ ผลงานที่ผ่านมา มีทั้งการสร้างตระหนักรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวันของประชาชน ผ่านทางสื่อต่างๆ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรต่างๆ การสนับสนุนงานพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมใหม่ๆ ในงานสร้างเสริมสุขภาพ การร่วมผลักดันนโยบายสร้างเสริมสุขภาพของประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ผลงานต่างๆ เหล่านี้ นอกจากจะทรงคุณค่าในตัวเองแล้ว ยังเป็นพื้นฐานทางวิชาการที่สำคัญที่ควรมีการบันทึกไว้อ้างอิงและใช้ประโยชน์ต่อไป เครื่องมือชิ้นหนึ่งในการบันทึกผลงานทางวิชาการ คือ “วารสารการสร้างเสริมสุขภาพไทย”

เท่าที่ผ่านมา สสส. และภาคีต่างๆ ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ อย่างมากมาย แต่สิ่งที่ยังขาด คือ การมีวารสารวิชาการมาเป็นส่วนประกอบในการพัฒนามาตรฐานการเผยแพร่ผลงาน วารสารการสร้างเสริมสุขภาพไทยได้รับการจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลของวารสารทางวิชาการ มีกองบรรณาธิการและผู้ประเมินผลงานที่เข้มแข็งจากหลากหลายสถาบัน มีการกำหนดรูปแบบบทความที่ได้มาตรฐาน มีระบบการทบทวนบทความแต่ละเรื่องโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการด้านต่างๆ รวมถึงกระบวนการคัดกรองเพื่อปรับปรุงให้ผลงานที่พิมพ์เผยแพร่เป็นไปตามมาตรฐานสากล มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงศึกษาต่อยอด ประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย หรือนำสู่การขยายผล ตามบทบาทของวารสารวิชาการชั้นนำทั่วไป

ผลงานการสร้างเสริมสุขภาพไม่ได้จำกัดอยู่เพียง สสส. และหน่วยงานที่เป็นภาคี ทั้งนี้เพราะงานสร้างเสริมสุขภาพเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน เป็นของทุกองค์กร และทุกพื้นที่ วารสารการสร้างเสริมสุขภาพไทยจึงได้กำหนดบทบาทที่จะเป็นแหล่งรวบรวมผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยด้านการสร้างเสริมสุขภาพจากทุกแหล่ง เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ที่สนใจงานด้านสร้างเสริมสุขภาพ จึงขอเชิญชวนให้นักวิชาการต่างๆ ส่งผลงานมาเผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เพื่อให้วารสาร เป็นเครื่องมือสำคัญชิ้นหนึ่งในการพัฒนางานด้านการสร้างเสริมสุขภาพของประเทศไทย

นพ.วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
บรรณาธิการ